

Тема 3. Фінансові інвестиції

1. Інвестиційний ринок, його характеристика.
2. Ринок фінансових ресурсів.
3. Поняття фінансових інвестицій, їх класифікація.
4. Депозитарна система.
5. Фондова біржа. Біржові індекси.
6. Управління портфелем цінних паперів.

- Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001р. №2664-III (Редакція від 01.01.2017).
- Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996р. № 448/96-ВР (Редакція від 04.06.2017)
- Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV (Редакція від 04.06.2017)
- Закон України «Про депозитарну систему України» від 06.07.2012 № 5178-VI (Редакція від 19.07.2017)
- Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI (Редакція від 19.07.2017)
- Про інвестиційні фонди і інвестиційні компанії: Указ Президента України від 19.02.1994р. № 55/94 (Редакція від 15.03.2001)
- Указ Президента України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» від 23.11.2011р. № 1070/2011
- Указ Президента України “Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку” від 23.11. 2011 р. № 1063/2011

Інвестиційний ринок – це економічна категорія, що являє собою збалансованість попиту та пропозиції на інвестиції. Інвестиційний ринок формує господарюючий суб'єкт, в якого виникає попит на інвестиції та інвестиційні товари.

Інвестиційний ринок — це сукупність економічних відносин, які виникають між продавцями та споживачами інвестиційних товарів та послуг, а також об'єктами інвестування в усіх його формах.

Інвестиційний ринок це система, що включає:

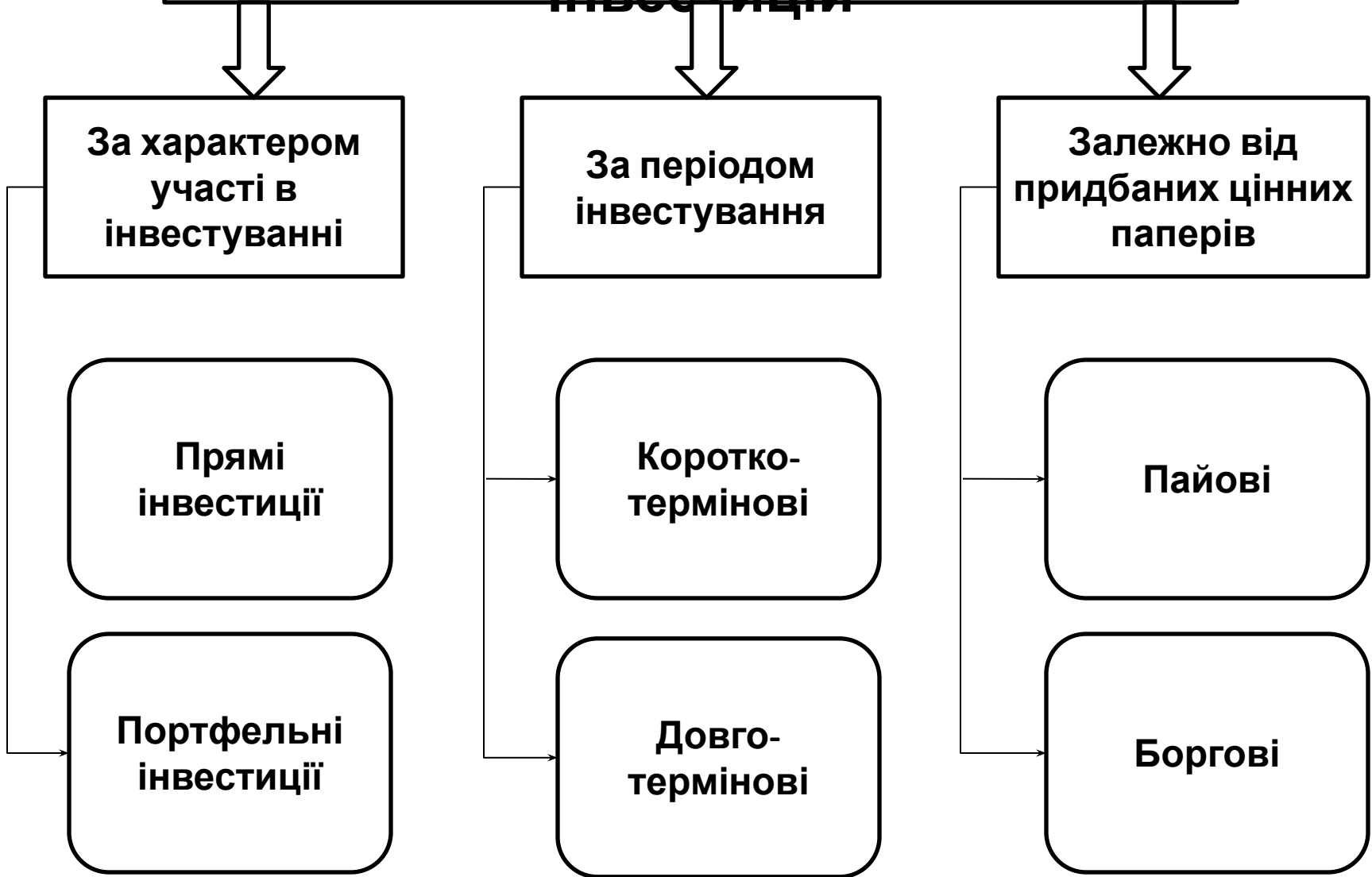
1. Суб'єктів (інвесторів, підрядників, замовників, проектні і науково-дослідні організації та ін.)
2. Об'єкти (матеріальні і нематеріальні, права, ліцензії, патенти)
3. Інфраструктуру ринку (банки, біржі, пенсійні фонди, страхові компанії, інжинірно-консалтингові фірми, суд, арбітраж та ін.)
4. Ринкові механізми
5. Контроль з боку держави за дією ринкового механізму

Схема взаємодії ринків

Фінансові інвестиції – це вкладення коштів в різні фінансові інструменти: фондові або інвестиційні цінні папери, спеціальні (цільові) банківські вклади, депозити, паї та інші

Класифікація фінансових інвестицій

Депозитарна система України -

сукупність учасників депозитарної системи та правовідносин між ними щодо ведення обліку цінних паперів, прав на цінні папери і прав за цінними паперами та їх обмежень, що встановлюються в системі депозитарного обліку цінних паперів, у тому числі внаслідок проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів

Депозитарна діяльність - діяльність професійних учасників депозитарної системи України та Національного банку України щодо надання послуг із зберігання та обліку цінних паперів, обліку і обслуговування набуття, припинення та переходу прав на цінні папери і прав за цінними паперами та обмежень прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, емітентів, депозитаріїв-кореспондентів, осіб, які провадять клірингову діяльність, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депонентів, а також надання інших послуг, які відповідно до Закону мають право надавати професійні учасники депозитарної системи України

Кліринг - отримання, звірка та поточне оновлення інформації, підготовка бухгалтерських та облікових документів, необхідних для виконання угод щодо цінних паперів, визначення взаємних зобов'язань, що передбачає взаємозалік, забезпечення та гарантування розрахунків за угодами щодо цінних паперів

Клірингова діяльність - діяльність з визначення зобов'язань, що підлягають виконанню за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, підготовка документів (інформації) для проведення розрахунків, а також створення системи гарантій з виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів.

Особами, які провадять клірингову діяльність, є клірингові установи та Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках.

Учасники депозитарної системи України

професійні учасники

Центральний депозитарій,
депозитарні установи

опосередковані учасники

Національний банк
України, депозитарії-
кореспонденти, фондові
біржі, клірингові установи,
Розрахунковий центр,
емітенти, торговці цінними
паперами, компанії з
управління активами,
депоненти

Види депозитарної діяльності

- 1) депозитарна діяльність Центрального депозитарію;
- 2) депозитарна діяльність Національного банку України;
- 3) депозитарна діяльність депозитарної установи;
- 4) діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування;
- 5) діяльність із зберігання активів пенсійних фондів.

Сфера діяльності депозитарної системи

1. стандартизація обліку цінних паперів згідно з міжнародними стандартами;
2. уніфікація документообігу щодо операцій з цінними паперами і нумерація цінних паперів, випущених в Україні, згідно з міжнародними стандартами;
3. відповідальне зберігання всіх видів цінних паперів як у документарній, так і в бездокументарній формах;
4. реальна поставка чи переміщення з рахунку в цінних паперах з одночасною оплатою грошових коштів відповідно до розпоряджень клієнтів;
5. акумулювання доходів (дивідендів, процентних виплат та виплат з погашення тощо) щодо цінних паперів, взятих на обслуговування системою, та їх розподіл за рахунками;
6. регламентація та обслуговування механізмів позики та застави для цінних паперів, що беруться на обслуговування системою;
7. надання послуг щодо виконання обов'язків номінального утримувача іменних цінних паперів, що беруться на обслуговування системою;
8. розробка, впровадження, обслуговування і підтримка комп'ютеризованих систем обслуговування обігу рахунків у цінних паперах і здійснення грошових виплат, пов'язаних з банківськими та/або з іншими системами грошового клірингу на щоденній чи іншій регулярній основі.

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) - сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів).

Фондова біржа — організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами; акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, статуту і правил фондової біржі.

Фондова біржа виконує наступні функції:

- Відкриває доступ підприємствам до позикового небанківського капіталу
- Є важливим координатором розміщення державних цінних паперів
- Забезпечує можливість переміщення капіталу з однієї сфери діяльності в іншу
- Є своєрідним економічним барометром ділової активності

Фондова біржа - регульований (організаційно оформлений) фондовий ринок, що функціонує постійно на підставі відповідної ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку, і забезпечує проведення регулярних торгів цінними паперами та іншими фінансовими інструментами за встановленими правилами, а також організовує централізоване укладання і виконання договорів щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів;

Закон України
Про цінні папери та фондовий ринок

Фондові біржі створюють як акціонерне товариство або товариство з обмеженою відповідальністю, засновниками якого можуть бути не менше 20 торгівців цінними паперами, які мають ліцензію на проведення комерційної та комісійної діяльності на фондовому ринку. Розмір статутного капіталу фондової біржі має становити не менш як 15 мільйонів гривень.

Основні операції фондової біржі:

- Облік цінних паперів, їх приймання, надання рекомендацій щодо встановлення початкової котирувальної ціни
- Оформлення угод щодо купівлі-продажу цінних паперів
- Виконання взаєморозрахунків у межах біржового ринку цінних паперів
- Забезпечення централізованого інформування і курсового контролю

В Україні функціонують наступні фондові біржі:

- ПАТ Фондова біржа ПФТС (Київ)
- ПАТ Фондова біржа УБ (Київ)
- ПАТ Фондова біржа Перспектива (Дніпро)
- ПрАТ «Українська Міжнародна Фондова Біржа»
- ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа»
- ПрАТ «Придніпровська фондова біржа»
- ПАТ «Київська Міжнародна Фондова Біржа»

Біржовий індекс — середній показник біржової активності, який узагальнює динаміку цін на цінні папери і свідчить про зміни в рівні цін за певний час.

Найбільш відомими є: індекс Доу-Джонса – Нью-Йоркська фондова біржа, індекс Ніккей – Токійська фондова біржа, індекс Dax – Німеччина.

Індекси акцій необхідні для:

- вивчення факторів, які визначають курси акцій, а також для складання біржових прогнозів;
- прийняття індивідуальних рішень для інвестицій та вибору портфеля інвестицій;
- порівняльного аналізу рентабельності різних форм інвестицій;
- оцінки економічного стану.

Індекс Доу-Джонса (промисловий) - існує з 1897 року і характеризує на певну дату курс акцій 30 американських провідних промислових корпорацій, що котуються на Нью-Йоркській фондовій біржі.

Індекс Доу-Джонса (промисловий) =
(Сумарна ціна акцій 30 промислових
корпорацій) / К

Де К — коригуючий коефіцієнт, який змінюється зі зміною списку корпорацій і в разі подрібнення акцій.

S&P 500 — фондовий індекс, у кошик якого включено 500 акціонерних компаній США, що мають найбільшу капіталізацію. Список належить компанії [Standard & Poor's](#) і нею ж складається. Вперше був розрахований 4 березня 1957 року.

Біля входу на Франкфуртську біржу

Управління портфелем цінних паперів - мистецтво формувати й розпоряджатися набором різних цінних паперів так, щоб вони зберігали свою вартість і приносили прибуток, незалежно від ризику.

Стратегія управління портфелем цінних паперів

це пошук (вибір) узагальнюючих параметрів та обмежень інвестиційних рішень стосовно всієї інвестиційної політики (пріоритети, базові параметри).

Тактика управління портфелем цінних паперів

безпосереднє визначення обсягів інвестицій у конкретний вид цінного папера, балансування портфеля цінних паперів за підсумками інвентаризації (коригування, адаптація).

З огляду на оцінку інвестором інформаційної ефективності ринку цінних паперів портфельна стратегія може бути

**Активна стратегія
(модель) управління**

Постійний детальний моніторинг ринку, своєчасне придбання фінансових інструментів, що відповідають цілям інвестування, а також швидка зміна структури портфеля у разі невідповідності інвестиційним цілям.

**Пасивна стратегія
(модель) управління**

Захист вкладень від інфляції, отримання гарантованого доходу при мінімальному ризику та низьких витратах на управління

Вартість облігації

$$V_B = \sum_{t=1}^N \frac{INT}{(1 + Kd)^t} + \frac{M}{(1 + Kd)^N}$$

де M – номінальна вартість облігації, вона ж – вартість в момент погашення;

INT – річний процентний платіж;

Kd – доходність на ринку позикового капіталу аналогічних облігацій

Ринкова вартість облігації з фіксованою купонною ставкою

$$DO = \frac{HBO \cdot i}{1 + \kappa} + \frac{HBO \cdot i}{(1 + \kappa)^2} + \dots + \frac{HBO \cdot i}{(1 + \kappa)^n} + \frac{HBO}{(1 + \kappa)^n}$$

- де DO – ринкова вартість облігації з фіксованою купонною ставкою ;
- HBO – номінальна вартість облігації;
- i – відсоткова ставка(річних) за період, визначений для виплати процентів;
- n – кількість періодів виплати процентів;
- κ – середньоринкова норма доходності.

Ринкова вартість облігації з нульовим купоном

$$DO = \frac{HBO}{(1 + \kappa)^n}$$

- де DO – ринкова вартість облігації з нульовим купоном
- HBO – сума виплачена при погашенні облігації.

Доходність державної облигації

$$K_d = \frac{(HBO - P_1)}{P_1}$$

HBO – номінальна вартість облигації

P1 – ціна на момент придбання

Ціна продажу облигації

$$P_2 = \frac{HBO}{(1 + K_d * n/N)}$$

n – кількість днів до погашення облигації

N - період обігу облигації , в днях

Дохід від володіння акцією, якщо сума дивідендів на акцію є сталою величиною

$$DA = \frac{CD}{k}$$

- де DA - дисконтована сума доходу від володіння акцією;
- CD - річна сума дивідендів

Дохід від володіння акцією при постійному зростанні дивідендів

$$DA = \frac{CDo \times (1+g)}{(Ks - g)} = \frac{CD1}{(Ks - g)}$$

CDo – дивіденди, виплачені за акцією в останньому році;

$CD1$ – очікувані дивіденди в наступному році;

Ks – очікувана ставка доходу на звичайну акцію;

g – темпи приросту дивідендів

Оцінка вартості звичайної акції підприємства

$$P_S = \sum_{t=1}^{\infty} \frac{D_t}{(1 + K_S)^t}$$

D_t - величина дивіденду, який виплачується в t -ому році;

K_S - показник дисконту, за допомогою якого здійснюється приведення дивідендних виплат до дійсного моменту часу.